Lemezei, köztük több nagydíjas felvétel, a Hungaroton mellett neves külföldi cégeknél készültek. Rendszeresen dirigál Európa országaiban, a kilencvenes évektől különösen Olaszországban, Franciaországban, Hollandiában, valamint Dél-Amerikában. 2001-től 2006-ig a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője volt, 1999-től a Zeneakadémia tanára. 2008-tól a Szegedi Nemzeti Színház vezető karmestere.

1975-ben Liszt-díjjal, 1997-ben Kiváló művész címmel tüntették ki. 2009-ben Szeged Kultúrájáért díjban, míg 2016-ban Pro Urbe díjban részesült. Zenei szakemberként számos opera újrafelfedezése kötődik a nevéhez. Kutatómunkájának eredményeként olyan művekkel gazdagította az operarepertoárt, mint Liszt Ferenc korai műve, a Don Sanche, avagy a szerelem kastélya című vígopera, Salieri Falstaffja vagy Cimarosa A párizsi festő című műve. Széleskörű műveltségét, a műfajok iránti érzékenységét és kiváló együttesépítő képességét nem csak a szimfonikus zenekaroknál kamatoztatta, hanem 1987-ben megalapította, majd nemzetközi szinten is elismertté tette a Salieri Kamarazenekart.

Zenei tevékenysége mellett számos opera librettójának fordítója, és nagysikerű operaelőadásokat rendezett a szegedi színházban.

KÖVETKEZŐ KONCERTJEINK

2022. NOVEMBER 3.
csütörtök 19.30, Szegedi Nemzeti Színház **FRICSAY-bérlet /1**

HALOTTAK NAPI HANGVERSENY

- **C. Franck: d-moll szimfónia**
- **G. Fauré: Requiem, Op. 48**

közreműködők: *Kónya Krisztina* (szoprán), *Chen Hongyu* (bariton, Kína) és a *Vaszy Viktor Kórus*
vezényel: *Gyüdi Sándor*

2022. NOVEMBER 13.
vasárnap 10 és 12 óra (választható!), Korzó Zeneház **VASÁRNAPI MATINÉ /1**

FUVOLA ÉS HÁRFA

- **W. A. Mozart: C-dúr versenymű fuvolára, hárfára és zenekarra, K. 299**

szólisták: *Somogyi Júlia* (fuvola), *Szauer Bianka* (hárfa)
vezényel: *Somorjai Péter*

2022. NOVEMBER 29.
kedd 19.30, Szegedi Nemzeti Színház **VASZY-bérlet /2**

FRANCIA-MAGYAR EST

- **G. Fauré: Pelléas és Mélisande, Op. 80 – szvit**
- **Ránki György: Brácsaverseny**
- **C. Debussy: A tenger – három szimfonikus vázlat**

szólista: *Bársony Péter* – mélyhegedű
vezényel: *Dubóczky Gergely*

Jegyek válthatók a Filharmónia szegedi jegyirodájában (Klauzál tér 7.), interneten és fél órával koncert előtt a helyszínen!

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR
H-6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Tel./Fax: 62/420-256, 426-102 és 20/250-2624
Web: www.symph-szeged.hu
E-mail: orch@symph-szeged.hu
Igazgató: Gyüdi Sándor

FILHARMÓNIA MAGYARORSZÁG NONPROFIT KFT. – SZEGEDI IRODA
H-6720 Szeged, Klauzál tér 7.
Telefon: 62/425-260; 30/913-0307
E-mail: szeged@filharmonia.hu
Irodavezető: Komlódi Jánosné Ágnes

Szeged
Nemzeti Kulturális Alap
Emberi Erőforrás Támogatáskezelő

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

A JÓ ZENE BOLDOGÍT

KLASSZIKUS EST

fotó: Hollósi Zsolt

KLASSZIKUS EST

2022. OKTÓBER 25.
kedd 19.30, Szegedi Nemzeti Színház VASZY-bérlet /1

- **W. A. Mozart: Titus kegyelme – Nyitány, K. 621**
- **W. A. Mozart: 20., d-moll zongoraverseny, K. 466**
- **L. van Beethoven: IV. szimfónia, B-dúr, Op. 60**

szólista: *Zalánki Rita* – zongora
vezényel: *Pál Tamás*

A **Titusz kegyelme** c. opera Wolfgang Amadeus **Mozart** (1756–1791) utolsó opera seriája, II. Lipót Csehország királyává koronázásának ünnepségére készült. Pietro Metastasio már többször megzenésített szövegkönyvére íródott, *„a barokk opera már alig pislákoló mécsesének utolsó lobbanása."* A díszes alkalomra rendelt művet Mozart sietve komponálta – és nagy valószínűséggel tanítványa, Süssmayr segített neki a secco recitatívók kidolgozásában, Mozart a Titusszal párhuzamosan már a Varázsfuvolán és a Requiemen is dolgozott.

„A Titusz voltaképpen nem egyéb intermezzónál, mely a mester fő munkáját néhány hétre félbeszakította" – írja Eősze László az Opera útja c. könyvében. Az ünnepségek idején több Mozart művet is előadtak, többek között a Don Giovanni-t, a templomokban Mozart-misék hangzottak el, a bálokon Mozart táncaira mulattak.

Az opera sikere a bemutatón nem volt osztatlan, az előadást vegyes érzelmekkel fogadták, a császárnő például „német disznóságnak" nevezte („una porcheria tedesca"). Ennek ellenére egy időre jelentős népszerűségre tett szert, a XIX. század elején Mozart legjátszottabb operája volt. Azután azonban eltűnt a színpadokról – az egyik oka ennek valószínűleg az volt, hogy Sextus szerepét Mozart kasztrálta írta. Még nyitánya se kapott kiemelt helyet a hangversenytermekben, a repertoár peremén maradt – holott ennél jobb sorsot érdemelt, hiszen zenéje friss és életerős, van benne vitalitás, elegancia és az a fajta lendület, mely Mozart számára olyan természetes volt, mint a levegővétel.

A művet – s annak méltóságteljes nyitányát – a XX. század utolsó negyedében fedezték fel újra, rendkívül mély lélektani értékei újból fontossá váltak.

(forrás: Eősze László: Az opera útja)

Mozart huszonhárom zongoraversenye közül mindössze kettő íródott moll hangnemben. A mollnak különleges jelentősége volt a bécsi klasszikában, ahol ez a „szomorú" hangnemfajta általában erős drámaisággal társul, és egy egész sor speciális harmóniai, ritmikai és dallami elemmel kapcsolódik össze, amelyek dúr hangnemű művekben ritkán fordulnak elő. A klasszikusok moll-darabjaiban érezhetjük először a romantika szellemét. A Mozart-zongoraversenyek közül a **d-moll zongoraverseny** volt az egyetlen, amelyet Beethoven előadott (még a hozzáimprovizált kadenciát is leírta). A 19. században ez volt Mozart legnépszerűbb versenyműve; hallgatóit a Don Giovannira emlékeztette, amelynek szintén d-moll az alaphangneme és hasonlóan drámai az alaphangulata.

Mint a legtöbb versenymű a tizennégyből, melyet saját bérleti hangversenyeire írt Mozart, a d-moll is nagy sietséggel készült el, mindössze egy nappal a bemutató előtt. Mozart apja, a zeneszerző és hegedűművész Leopold, aki éppen látogatóban járt fiánál Bécsben, a koncert után így írt haza Salzburgba lányának, Nannerlnek, aki maga is kitűnő zongorista és egykori csodagyerek volt: *„Azután Wolfgang új és kitűnő zongoraversenye következett, melyet a másoló még be sem fejezett, amikor megérkeztünk; öcséd végig sem tudta játszani a rondót a koncert előtt, annyira el volt foglalva a másolat ellenőrzésével."*

A versenymű különleges jellege az első taktustól kezdve nyilvánvaló. Míg a többi zongoraverseny vagy erőteljes zenekari gesztusokkal, vagy pedig lírai dallamokkal kezdődik, a d-moll koncert szinte „formátlanul", egyetlen hang szinkópált ismétlésével indul, melyből csak fokozatosan bontakozik ki felismerhető zenei téma. A szinkópa (hangsúlyeltolódás) és a kromatika (az alaphangnemen kívül álló „színező" hangok használata) azok közé a „rendkívüli" kifejezőeszközök közé tartozik, amelyek a moll tonalitásra jellemzők; ezeknek köszönhető a versenymű speciális hangulata. A zongora első megszólalása, egy fájdalmat és vágyódást kifejező dallam, tovább szélesíti a zene érzelmi skáláját. Az erős feszültség miatt a tétel végén terjedelmes kódára van szükség, hogy a zene meg tudjon nyugodni.

A B-dúr Romanza, a versenymű lassú tétele, békés és lírai hangulatban indul, de a g-moll középrész ismét az első tétel viharos világába vezet vissza. Mozart különösen mesteri módon oldja fel ezt a feszültséget a visszatérést előkészítő átvezető szakaszban.

A zárórondó újra felidézi az első tétel szenvedélyességét, de a tétel végén a hangnem D-dúrra vált, és egy felhőtlen, vidám zárószakasz tesz pontot a mű végére. Egy korábbi kommentátor szavaival „békés derű lesz úrrá a korábbi izgalmakon".

(forrás: filharmonikusok.hu)

Ludwig van **Beethoven**től (1770–1827) már a kortársak is azt várták, hogy művei eszméket és hősöket ábrázoljanak, zenébe foglalják a fény és sötétség harcát, a szereplők (vagy maga az alkotó) küzdelmeit, szenvedélyeit, apoteózisát vagy éppen bukását. Különösen érvényes ez a szimfóniákra, főképp harmadik (Eroica, Esz-dúr), az ötödik (Sors, c-moll) és a kilencedik (d-moll) műre, de ott van mindez a grandiózus hetedikben, sőt már az oroszlánkörmöket megmutató elsőben is. A páros sorszámúak többsége azonban mintha másféle modellt követne. Közöttük talán a **IV. szimfónia** (B-dúr, Op. 60) a legkülönösebb, mivel ez illeszthető be legkevésbé a szerzőről kialakult képbe, ezért viszonylag kevés figyelmet kapott a „hősi" szimfóniák árnyékában. Pedig meg van benne minden, amitől azonnal népszerű lehetett volna: szellemesség, formai arányosság, a zenekar virtuóz kezelése és a műfaj klasszikus hagyományainak tisztelete, valamint az újdonság és közérthetőség szinte tökéletes egyensúlya. Ezek az erények elsöprő sikert biztosítottak Haydn szimfóniáinak, csakhogy az ifjú Beethoventől a közönség éppen a lázadást, az elődök arcul csapását várta.

A 4. szimfónia 1806-ban, az Eroica premierje és a Fidelio komponálása után készült, a hegedűversennyel és a 4. zongoraversennyel egy időben. Utóbbival és a Coriolan nyitánnyal együtt mutatták be 1807 márciusában, Lobkowitz herceg palotájában.

Az 1. tétel (Adagio – Allegro vivace) komor bevezetése tragédiát sejtet, a berobbanó főtéma viszont vidám lendülettel szólal meg. Az Eroicához hasonlóan hamarosan ez is elhangzik heroikus forte változatban, de a mindösszesze nyolc ütemnyi szakaszt azonnal könnyed, pasztorális anyagok váltják fel, éppen a Pastorale szimfónia F-dúrjában.

A 2. tétel (Adagio) lassú, stilizált indulóra emlékeztet. Szokatlan módon fontos szerepet kap benne a háttérben megszólaló timpani, amelynek jellegzetes pontozott ritmusait a 2. hegedűszólam előlegezi és később más hangszerek is átveszik. Ez ellenpontozza a hegedűk, a klarinét vagy az oboa hol nagyívűen éneklő, hol megszakított dallamait.

A 3. tétel (Allegro vivace) igazi klasszikus scherzo, amely tele van ritmikai játékokkal. A főrészben a hármas lüktetést gyakran kettes hangcsoportok zavarják össze, hogy annál hatásosabb legyen a rend helyre állítása. A hagyományos három részes, triós forma itt öt részessé bővül azáltal, hogy Beethoven nem zár le az első szakasz visszatérése után, hanem másodszor is hozza a triót, amit a főrész rövidített változata követ (ABABA).

A 4. tétel (Allegro ma non troppo) került talán a legközelebb a még élő Haydn világához. Az ifjú titán itt mintha azt próbálta volna megmutatni, hogy a nagy mester szimfónia-fináléihoz hasonlóan ő is képes a vidám, önfeledt muzsikálásra.

(forrás: filharmonikusok.hu, Gombos László)

Zalánki Rita zongoraművész, a 2008-as operaszezontól a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának korrepetitora. Egerben járt zeneiskolába, 2000-ben és 2001-ben szerezte első két diplomáját Miskolcon, majd 2004-ben a budapesti Zeneakadémián, ahol korrepetitor szakra vették fel: a legendás Varasdy Emíliától tanulta meg, hogyan kell dalt kísérni és énekesekkel dolgozni. Az operáról pedig mindent Pál Tamástól tud. Jól indult a pályája, több zongoraversenyt is megnyert, többek között azt is, amit a Chopin-évben, 1999-ben Szegeden rendeztek. A diploma megszerzése után a Zeneakadémia rögtön szerződtette, Marton Éva asszisztense lett az ének tanszakon. Szólókoncerteket adott, koncerteken kísért itthon és külföldön, Milánóban szólóestje volt a Verdi-konzervatórium Puccini-termében. Több jelentős budapesti operaprodukció betanításában vett részt, a continuo szólamot játszotta Michael Haydn Andromeda e Perseo világelső CD-felvételén

Pál Tamás karmester 1937-ben Gyulán született. Zongorát, zeneszerzést és karmesterséget tanult a budapesti Zeneakadémián. 1960-ban, még főiskolás korában kezdődött karrierje a Magyar Állami Operaházban, ahol olyan karmesterek asszisztenseként dolgozott, mint Ferencsik János és Lamberto Gardelli. 1964-ben a Szöktetés a szerájból dirigenseként debütált, majd a teljes olasz repertoárt vezényelte, és megkezdte hangversenyező tevékenységét a vezető budapesti zenekaroknál. 1975-től 1983-ig szegedi főzeneigazgatóként, vagyis a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatókarnagyaként és operaigazgatóként működött. Rendkívül széles karmesteri repertoárján számos ritkaság szerepel, jelentős művek ősbemutatóját és magyarországi bemutatóját vezényelte.